

ที่ มท ๐๐๑๘.๑/๙๖๘๙

ศาลากลางจังหวัดมุกดาหาร
ถนนวิจิตรสุรการ มท ๔๙๐๐๐

๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๕

เรื่อง การร้องขอให้เปิดพินัยกรรม

เรียน นายอำเภอนิคมคำสร้อย

อ้างถึง หนังสืออำเภอนิคมคำสร้อย ที่ มท ๐๔๑๘/๗๐๓ ลงวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๕

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๙๗๔ ลงวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๓๔
จำนวน ๑ แผ่น

ตามที่อำเภอนิคมคำสร้อยได้ตรวจสอบข้อเท็จจริง กรณี นางสาวพिरกานต์ อุคำ ได้ยื่นหนังสือร้องขอให้อำเภอได้เปิดพินัยกรรมของนายสมหวัง อุคำ ซึ่งเป็นพินัยกรรมฝ่ายเมือง ตามทะเบียนพินัยกรรมหมายเลขที่ ๐๙/๒๕๕๖ และในทะเบียนพินัยกรรมของอำเภอได้ระบุชื่อ นางคำไม อุคำ ที่อยู่บ้านเลขที่ ๙๖ หมู่ที่ ๖ ตำบลกกแดง อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร เป็นผู้จัดการมรดกหรือบุคคลอื่นซึ่งผู้ทำพินัยกรรมสั่งให้มอบพินัยกรรมให้ และขอหารือแนวทางการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติบรรพ ๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พุทธศักราช ๒๔๗๗ มาตรา ๑๗๑๓ รายละเอียดความแจ้งแล้ว นั้น

จังหวัดมุกดาหาร โดยที่ทำการปกครองจังหวัดพิจารณาแล้ว มีความเห็น ดังนี้

๑. การปฏิบัติตามมาตรา ๑๗๑๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ “ทายาทหรือผู้มีส่วนได้เสียหรือพนักงานอัยการจะร้องต่อศาลขอให้ตั้งผู้จัดการมรดกก็ได้ ในกรณีดังต่อไปนี้ (๒) เมื่อผู้จัดการมรดกหรือทายาทไม่สามารถ หรือไม่เต็มใจที่จะจัดการ หรือมีเหตุขัดข้องในการจัดการ หรือในการแบ่งปันมรดก” ว่าชอบหรือไม่อย่างไร

จากข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายปรากฏว่า นายสมหวัง อุคำ ซึ่งได้ทำเป็นพินัยกรรมฝ่ายเมืองระบุในทะเบียนพินัยกรรมหมายเลขที่ ๐๙/๒๕๕๖ เป็นไปตามมาตรา ๑๖๕๘ (๑) - (๔) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และในทะเบียนพินัยกรรมของอำเภอได้ระบุชื่อ นางคำไม อุคำ ที่อยู่บ้านเลขที่ ๙๖ หมู่ที่ ๖ ตำบลกกแดง อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร เป็นผู้จัดการมรดกหรือบุคคลอื่นซึ่งผู้ทำพินัยกรรมสั่งให้มอบพินัยกรรมให้ ถือเป็น การแสดงเจตนาของนายสมหวัง อุคำ กำหนดการเมื่อตายนั้นย่อมทำได้ด้วยคำสั่งครั้งสุดท้ายกำหนดไว้ในพินัยกรรม ตามมาตรา ๑๖๔๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ไม่ว่าจะ เป็นเรื่องทรัพย์สินหรือ กิจการต่างๆ ของผู้ทำพินัยกรรม เพื่อที่จะเกิดผลบังคับตามกฎหมายในเมื่อผู้ทำพินัยกรรมถึงแก่ความตาย ซึ่งตามข้อเท็จจริง ยังไม่ปรากฏแน่ชัดว่าผู้ทำพินัยกรรมได้ตั้งข้อกำหนดไว้ให้แก่ผู้รับพินัยกรรมด้วยประการใด อย่างไรก็ตาม เมื่อข้อกำหนดในพินัยกรรมของนายสมหวัง อุคำ ซึ่งได้ตั้งผู้จัดการมรดกไว้ หากไม่มีผลบังคับได้ด้วยประการใดๆ ประกอบกับข้อเท็จจริงที่ปรากฏว่า นางคำไม อุคำ ผู้จัดการมรดกนั้น เป็นผู้ป่วยติดเตียงและมีอาการทางจิตประสาทอ่อนๆ หลงๆ ลืมๆ และบางเวลามีอาการเครียด หากพบเหตุการณ์พบว่า ผู้จัดการมรดกไม่สามารถ หรือไม่เต็มใจที่จะจัดการ หรือมีเหตุขัดข้องในการจัดการ หรือในการแบ่งปันมรดก ก็ให้ศาลตั้งผู้จัดการมรดกตามที่ศาลเห็นสมควรโดยคำนึงถึงเจตนาของเจ้ามรดก เพื่อประโยชน์แก่กองมรดกตามพฤติการณ์ โดยทายาทหรือผู้มีส่วนได้เสียหรือพนักงานอัยการจะร้องต่อศาลให้แต่งตั้งผู้จัดการมรดกได้ มาตรา ๑๗๑๓ (๒) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งข้อเท็จจริงปรากฏว่า

/นางสาว...

นางสาวพีรกานต์ อุค้ำ ผู้ร้องได้ให้ถ้อยคำกับอำเภอนิคมน้ำคำสร้อยว่า ผู้ร้องเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของ นายสมหวัง อุค้ำ และนางสาวแสงจันทร์ วงศ์มหาเทพ โดยมีสำเนาสูติบัตร ท.ร.๑ ตอน ๒ ๐๑๔๙๐๘๘๙๙๙๘๑๙ เลขที่ ๑๙๘/๒๕๔๔ และนายสมหวัง อุค้ำได้ถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ ตามสำเนาใบมรณบัตร เลขที่ ๐๑-๔๙๐๒๖๔๓๓ ออกโดยสำนักทะเบียนอำเภอนิคมน้ำคำสร้อย และสำเนารับพินัยกรรมเลขที่ ๐๙/๒๕๕๖ เลขที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๕๖ พร้อมใบสำคัญการสมรส เลขที่ ๕๒/๖๔๕๓ ลงวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๕๘ ออกโดยสำนักทะเบียนอำเภอนิคมน้ำคำสร้อย ที่บันทึกแสดงว่านายสมหวัง อุค้ำ กับ นางสาวแสงจันทร์ วงศ์มหาเทพ ได้จดทะเบียนสมรส

ดังนั้น จากกรณีเช่นนี้ นางสาวพีรกานต์ อุค้ำ เป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมาย ในฐานะเป็นทายาทโดยธรรมหรือผู้มีส่วนได้เสีย ของ นายสมหวัง อุค้ำ ผู้ทำพินัยกรรมที่ระบุให้ นางคำไม อุค้ำ เป็นผู้จัดการมรดกนั้น ชอบที่จะร้องต่อศาลขอให้ตั้งผู้จัดการมรดกก็ได้

๒. อำเภอนิคมน้ำคำสร้อยได้มีหนังสือแจ้ง นางสาวพีรกานต์ อุค้ำ ดำเนินการใช้สิทธิในฐานะ ทายาทตาม ๑๗๑๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ นั้น ชอบด้วยระเบียบข้อกฎหมายหรือไม่ตาม หนังสืออำเภอนิคมน้ำคำสร้อย ที่ มท ๐๔๑๘/๕๘๓ ลงวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๕

จากข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายปรากฏว่า สืบเนื่องจาก นางสาวพีรกานต์ อุค้ำ ได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๕ แจ้งว่าได้เคยมาติดต่อขอให้เจ้าหน้าที่เปิดพินัยกรรมฯ แล้วครั้งหนึ่งแต่เจ้าหน้าที่ อ้างว่าให้ไปตามผู้จัดการมรดกตามพินัยกรรมมาเป็นผู้เปิด ตนเห็นว่าคำพูดของเจ้าหน้าที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากผู้ที่สามารถขอให้เปิดพินัยกรรมจะต้องเป็นทายาทตามกฎหมายของผู้ทำพินัยกรรม ซึ่งตนและมารดา ของตนนั้นเป็นทายาทตามกฎหมายของคนตาย และไม่เห็นด้วยกับคำชี้แจงของเจ้าหน้าที่อำเภอนิคมน้ำคำสร้อย จึงได้ทำหนังสือฉบับนี้ขอความเมตตาไปยังนายอำเภอนิคมน้ำคำสร้อย ขอให้เปิดพินัยกรรมฯ เพื่อแก้ไขปัญหา ความเดือดร้อนของตน ซึ่งพิจารณาแล้วเห็นว่า การดำเนินการของอำเภอนิคมน้ำคำสร้อย เนื่องจากการที่แจ้ง ขอให้ นางสาวพีรกานต์ อุค้ำ ได้ดำเนินการใช้สิทธิในฐานะทายาทตาม ๑๗๑๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและ พณิชย์ ซึ่งทายาทหรือผู้มีส่วนได้เสียหรือพนักงานอัยการจะร้องต่อศาลขอให้ตั้งผู้จัดการมรดกได้นั้น เป็นการ แจ้งสิทธิทางศาล ตามมาตรา ๕๕ และมาตรา ๑๘๘ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง กรณีเมื่อ มีข้อโต้แย้งเกิดขึ้นเกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคลใดตามกฎหมายแพ่ง หรือบุคคลใดจะต้องใช้สิทธิทางศาล บุคคลนั้น ชอบที่จะเสนอคดีของตนต่อศาลส่วนแพ่งที่มีเขตอำนาจได้ โดยให้เริ่มคดีโดยยื่นคำร้องขอต่อศาล อย่างไรก็ดี จากข้อเท็จจริงปรากฏว่า นายสมหวัง อุค้ำ ได้ถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ ซึ่งได้ทำ เป็นพินัยกรรมฝ่ายเมืองระบุในทะเบียนพินัยกรรมหมายเลขที่ ๐๙/๒๕๕๖ ทะเบียนพินัยกรรมของอำเภอ ได้ระบุชื่อ นางคำไม อุค้ำ ซึ่งเป็นผู้รับพินัยกรรมซึ่งอำเภอนิคมน้ำคำสร้อยอ้างว่า เป็นผู้ป่วยติดเตียงและมีอาการ ทางจิตประสาทอ่อนๆ หลงๆ ลืมๆ และบางเวลามีอาการเครียด หากพบเหตุการณ์พบว่าไม่สามารถ หรือไม่เต็มใจ ที่จะจัดการ หรือมีเหตุขัดข้องในการจัดการหรือในการแบ่งปันมรดกได้ การที่อำเภอนิคมน้ำคำสร้อยทราบว่ามีผู้ทำ พินัยกรรมตายแล้ว ก็ให้ดำเนินการตาม ข้อ ๘ วรรคสอง แห่งกฎกระทรวงมหาดไทย ออกตามความในมาตรา ๑๖๗๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยแจ้งแก่บุคคลที่กล่าวไว้ในข้อ ๖ (๔) ในกรณีที่พินัยกรรม ทำเป็นแบบเอกสารฝ่ายเมือง ชื่อผู้จัดการมรดก ถ้ามี หรือถ้าไม่มีผู้จัดการมรดก ชื่อบุคคลผู้ได้รับทรัพย์สินมรดก โดยพินัยกรรมหรือโดยสิทธิโดยธรรมเป็นจำนวนมากที่สุด และให้มารับเอาพินัยกรรมของผู้ตายไปได้ และเมื่อผู้นั้นได้นำพยานหลักฐานมาแสดงเป็นที่พอใจว่าเป็นตัวบุคคลนั้นจริง และเมื่อได้ลงชื่อไว้ในสมุด จดทะเบียน ดังกล่าวมาข้างต้นแล้ว ให้อำเภอนิคมน้ำคำสร้อยมอบพินัยกรรมให้แก่ผู้นั้นไป โดยต้องพิจารณา ดำเนินการตาม ข้อ ๑๐ และ ข้อ ๑๑ แห่งกฎกระทรวงมหาดไทย ออกตามความในมาตรา ๑๖๗๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประกอบกับหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๙๗๔ ลงวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๓๔

ดังนั้น จากกรณีเช่นนี้ การมาขอรับพินัยกรรมหรือลงลายมือชื่อ หรือลายพิมพ์นิ้วมือรับพินัยกรรมดังกล่าว นางคำไม อุคำ ซึ่งเป็นผู้รับพินัยกรรม จะตั้งผู้อื่นมาทำการแทนก็ได้ แต่การตั้งแต่งให้มาทำแทน นั้นจะต้องทำเป็นหนังสือมอบฉันทะ ถ้ามีเหตุควรสงสัยว่าใบมอบฉันทะนั้น ไม่สมบูรณ์ให้อำเภอนิคมน้ำจืดมีอำนาจสอบสวนได้ เว้นแต่ นางคำไม อุคำ ซึ่งเป็นผู้รับพินัยกรรม ไม่มารับเอาพินัยกรรมภายในกรอบระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนดนั้น นางสาวพริกานต์ อุคำ ผู้ร้องขอที่จะเสนอคดีของตนต่อศาลส่วนแพ่งที่มีเขตอำนาจ โดยใช้สิทธิในฐานะทายาทตาม ๑๗๑๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อทราบและพิจารณาดำเนินการ

ขอแสดงความนับถือ

(นายเอกราช มณีกรรณ์)
ปลัดจังหวัด ปฏิบัติราชการแทน
ผู้ว่าราชการจังหวัดมุกดาหาร

ที่ทำการปกครองจังหวัด
กลุ่มงานอำนวยความสะดวก
โทร. ๐-๔๒๖๒-๐๘๐๓

ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๙๗๔

กระทรวงมหาดไทย

ถนนรัชฎาภิเศก กท ๑๐๒๐๐

๑๙ มิถุนายน ๒๕๓๔

เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการส่งมอบพินัยกรรม

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

ด้วยปรากฏว่าในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการส่งมอบพินัยกรรมเอกสารฝ่ายเมืองและเอกสารลับของอำเภอและเขตหลายแห่งมีข้อบกพร่อง เนื่องจากมิได้ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบอันเป็นเหตุให้พินัยกรรมเกิดการสูญหาย จนอาจเป็นเหตุให้ถูกดำเนินคดีอาญาในข้อหาความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการได้ ฉะนั้นเพื่อเป็นการแก้ปัญหาดังกล่าว กระทรวงมหาดไทยขอเรียนว่า กฎกระทรวงมหาดไทยออกตามความในมาตรา ๑๖๗/๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยการทำพินัยกรรม ข้อ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ และระเบียบการทำพินัยกรรม การตัดทายาทโดยธรรมมิให้รับมรดก การถอนการตัดทายาทโดยธรรมมิให้รับมรดก และการสละมรดก พุทธศักราช ๒๕๔๔ ตอนที่ ๓ ข้อ ๓ (ข.) กำหนดหลักเกณฑ์การส่งมอบพินัยกรรมไว้ดังนี้

๑. กรณีผู้ทำพินัยกรรมเสียชีวิตแล้ว ผู้ขอรับพินัยกรรมคือ ผู้จัดการมรดก หรือถ้าไม่มีผู้จัดการมรดกให้อำเภอตรวจสอบสมุดทะเบียนพินัยกรรมว่าผู้ใดจะเป็นผู้ขอรับพินัยกรรม โดยพิจารณา ดังนี้

๑.๑ กรณีพินัยกรรมทำเป็นแบบเอกสารฝ่ายเมือง บุคคลผู้ได้รับทรัพย์มรดกโดยพินัยกรรม หรือโดยสิทธิโดยชอบธรรมเป็นจำนวนมากที่สุด เป็นผู้ขอรับพินัยกรรม

๑.๒ กรณีพินัยกรรมทำเป็นแบบเอกสารลับ ผู้ขอรับพินัยกรรมคือ ชื่อบุคคลซึ่งผู้ทำพินัยกรรมได้แจ้งไว้ในสมุดทะเบียนพินัยกรรม สั่งให้มอบพินัยกรรมให้เมื่อผู้ทำพินัยกรรมตายแล้ว

ให้อำเภอสอบสวนผู้รับพินัยกรรม ถึงข้อที่ผู้ทำพินัยกรรมได้ตายแล้ว หากผู้ขอรับพินัยกรรมตั้งผู้อื่นมาทำการแทน จะต้อง มีหนังสือมอบฉันทะ ถ้ามีเหตุควรสงสัยให้เรียกพยานมาสอบสวนเพิ่มเติม

๒. กรณีผู้ทำพินัยกรรมยังมีชีวิตอยู่ ผู้ขอรับพินัยกรรมคือ ผู้ทำพินัยกรรม ให้อำเภอสอบสวน ผู้ขอรับพินัยกรรม หากผู้ทำพินัยกรรมตั้งผู้อื่นมาทำการแทน จะต้องทำเป็นหนังสือมอบฉันทะ ถ้ามีเหตุควรสงสัยให้เรียกพยานมาสอบสวนเพิ่มเติม

๓. เมื่ออำเภอสอบสวนผู้ขอรับพินัยกรรมตามข้อ ๑ และ ๒ จนเป็นที่น่าพอใจแล้ว จึงมอบพินัยกรรมให้ไปโดยให้ผู้รับลงชื่อในทะเบียนพินัยกรรมและต้นฉบับไว้รับ แล้วเก็บใบรับท่อนปลายรวมเรื่องไว้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้ง อำเภอ กิ่งอำเภอ หรือเขต ทราบ และถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ชำนานู พจนา

(นายชำนานู พจนา)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร. ๒๔๑๒๖๘๖, ๒๔๒๐๗๗๖